

Nr 70.

Godkänd av första kammaren den 9 mars 1926.

Godkänd av andra kammaren den 10 mars 1926.

*Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckta motioner
angående styckning och försäljning av kronoegendomar.*

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 14.)

Till Konungen.

Riksdagen har till behandling förehåft nedan omförmälda, inom riksdagen väckta motioner, nämligen

1) två likalydande, nr 90 i första kammaren, samt nr 130 i andra kammaren, i vilka hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att förslag skyndsammast framläggas för riksdagen i fråga om styckning och upplåtande av därtill lämpliga kronoegendomar till mindre jordbruk;

2) två likalydande, nr 148 i första kammaren samt 189 i andra kammaren, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t efter verkställd undersökning låter utarbeta en plan för styckning av härför lämpade kronodomäner samt för nästkommande riksdag framlägger förslag i ärendet.

Nu gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronans jord återfinnas i kungörelsen den 17 oktober 1913 (nr 271) angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar med däri genom kungörelserna den 28 november 1919 (nr 728) och den 25 maj 1923 (nr 131) gjorda ändringar. Enligt sagda grunder må förslag till åtgärder för försäljning av egnahemslägenheter från kronoegendomar uppgöras, såvitt fråga är om utarrenderad egendom, vid egendomens uppskattning till försäljning eller förnyad utarrendering men eljest i den mån domänstyrelsen så finner lämpligt. Bestämmelser rörande tillämpningen av nämnda grunder återfinnas i Kungl. Maj:ts brev av samma dag (nr 272). Enligt dessa bestämmelser åligger det Kungl. Maj:ts befallningshavande att i fråga om de för statsverkets räkning utarrenderade jordbruksegen-

domarna årligen genom särskild kungörelse tillkännagiva, vilka egendommar inom länet under året komma att undergå uppskattning för försäljning eller förnyad utarrendering, ävensom att spekulant å lägenhet eller område från sådan egendom äger att hos domänintendenten i länet eller där sådan ej finnes anställd, hos kronofogden (landsfiskalen) i orten göra de framställningar i fråga om förvärvande av lägenhet eller område, var till han kan finna anledning. Vidare föreskrives, att berörda kungörelse skall ej mindre uppläsa i samtliga kyrkor i länet samt, där omständigheterna sådant påkalla, i kyrkor inom angränsande län, än även införas såväl i tidning inom orten som ock i lantmannatidskrift, vilken prövas lämplig för ändamålet. Vidkommande övriga fastigheter, som avses i ovannämnda kungörelse, ankommer det på domänstyrelsen att, när uppskattning för bildande av egnahemslägenheter å dem skall äga rum, föranstalta om sådan förrättnings kungörande. Med statsmedel understödd jordförmedlingsbyrå samt hushållningssällskaps egnahemsnämnd äga att vid dylik uppskattningsförrättning inkomma med förslag rörande upplåtande av egnahemslägenheter från egendomen i fråga.

Såsom härav framgår har Eders Kungl. Maj:t möjlighet att vid kronoegendoms uppskattning till försäljning eller förnyad utarrendering fränkilja för lägenheters bildande lämpliga jordområden, men sådan försäljning har hittills i regel endast ägt rum beträffande torp och tomtområden. Någon styckning av hel egendom eller försäljning av jordområden av den storlek, att de kunna sägas utgöra fullständiga jordbruk, har ytterst sällan förekommit delvis beroende på ringa efterfrågan. Anledningen till att så få egnahemsspekulanter i dessa fall anmält sig till erhållande av jord torde vara att söka i ovissheten om, huruvida en jordupplåtelse verkligen komme att ske eller bero på att några särskilda för mindre jordbruk lämpliga områden icke varit ifrågasatta till utbrytning.

Riksdagen vill understryka vad i motionerna framhålles beträffande nödvändigheten av att i största möjliga mån söka skaffa utkomst åt vårt befolkningsöverskott och att jordbruket därvidlag torde erbjuda de största möjligheterna.

Riksdagen hyser i likhet med motionärerna den uppfattningen att det i första hand är de kronoegendommar, som lämna obetydlig nettoavkastning och vilkas åbyggnader under den närmaste tiden otvivelaktigt komme att ådraga staten stora kostnader, som böra utläggas till självständiga, mindre jordbruk av lämplig storlek, och att dessa jordbruk böra upplåtas till mindre bemedlade, kunniga och dugliga jordbrukare, efter värdering med hänsyn tagen till den nybildade fastighetens avkastningsvärde.

Då det emellertid i vissa fall kan tänkas att spekulationsintressen skulle kunna göra sig så gällande, att det med upplåtelsen avsedda syftmålet kan komma att äventyras, håller riksdagen före, att sådana villkor böra vid upplåtelsen uppställas, att det upplåtna jordområdet kommer att för framtiden bibehålla sin karaktär av självständigt jordbruk.

Riksdagen får därför anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte efter verkställd undersökning låta utarbета en plan för styckning av härför lämpade kronoegendomar samt för nästkommande riksdag framlägga förslag i ärendet.

Stockholm den 10 mars 1926.

Med undersåtlig vördnad.
